

Oğlu Ali Ekrem Bolayır'ın Kaleminden Namık Kemal'in Son Günleri ve Ölümü

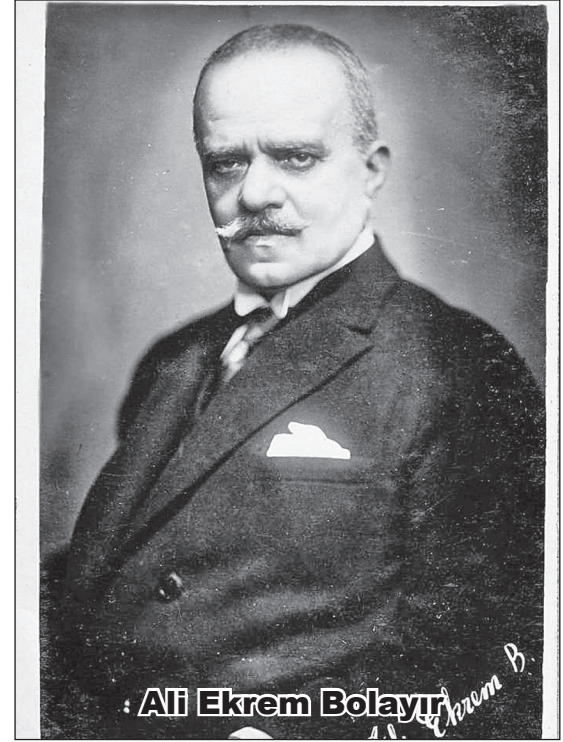
Aradan çok zaman geçmedi. Bir gün babam bana dedi ki: "Seni büyükbaban isteyip duruyor, bir yere yerleşmenin zamanı geldi. Annen de Sakız'da hastalıktan kurtulamadı. Onu al. İstanbula götür. Beş gün sonra vapur var, hazırlanın, bu vapura yetişmelisiniz." Babamı Sakız'da yalnız bırakmak, ben bunu nasıl yapabildim? İtiraz etmek istedim, sizi yalnız bırakamayız diyecek oldum, hiddetlendi. "Ne demek, ben çocuk muyum? Yoksa sizler bana yapışık mısınız? Heze-yan istemem, hemen hazırlanın" dedi. Onun kat'i kararlarına muhalefet kabil değildi. Çaresiz hazırlanmaya başladık.

Fotografılar hazırlanınca birine hemen bir çerçeve yaptırdım babama getirdim. Çerçeveyi beğendim. Dedim ki: "Şimdi bu resminize bir şiir yazacaksınız, bana ihda edeceksiniz". Cevap verdi: "Ooo, böyle kundura ismarlar gibi şiir ismarları mı imiş?" Tekrar rica ettim. "Hele şuraya bırak bakalım" dedi. İki saat sonra yanına avdet edince fotoğrafın altına şu kıtayı yazılmış buldum:

**Namus ile irfanı yetişmez mi mükaafatı
İkbal yolu gerçi Kemal'in kapanıktır;
Çok ak görmezsen de saçında, sakalında,
Elinmgnetilililahl yüzü ak, alın açıktır!**

Sakız'dan İstanbul'a (7- teşrinvevvel 304) tarihinde hareket etmiş idik. Rus vaprıyla ben geldim. Babamdan iki, üç mektup aldım. fakat bir hafta mektup gelmeyiverdi. Mektup yerine eniştemden bir telgraf gelmiş ve Kemalin zatürredin pek ağır surette hastalandığını haber vermiş. Kendisi hastalandığından İstanbul'a malumat verimesini kat'iyyen menettiği için bu telgrafı son dakika çekmişler. Eniştem hemşiremi İstanbul'da yalnız bırakmak istemediğinden Sakıza o gün hareket eden us vaprıyla ben geldim. Babam ben İstanbul'dan hareket ettiğim gün irihal etmiş, Sakızda bir cami kapısının önüne defnolmuş.

**Vefatın tarihi: 20 teşrinisani 1304
Miladi: 2 kanunuevvel 1888
Pazar günü alaturka saat: 8, dakika 20**

Namık Kemal Midillide iken ilk defa olarak tutulmuş olduğu zatürriyede Sakızda ikinci defa müptela olmuş ve okadar sevdiği vatanın ağuşuna kırk dokuz yaşında genç bir insan iken can almıştır. Hanedanında uzun ömür irsi idi; büyük pederi yüz dokuz yaşında vefat etti. Kemal'in bünyesi ise o kadar sağlamdı ki yüz sene yaşamak o vücut için en tabii hal idi. Lakin hapşirler, nefler, mahrumiyetler hususiyile vatan derdiyle hergün yureğine açılan yaralar o pelik vücudu yıpratı, ezdi. İstibdadın son darbesi ise yukarıda söylediğimiz gibi onun maneviyetini öldürmüştü. Artık türk milletinin bütün tarihi misubetterini kalbine yazmıştı, vatan için çocukluğundan beri inlemiş, inlemiş ve vatanını kurtardığına iman getirmiş

yan başkatabetinden Sakız kadısına bir telgraf geldi, Kemal'in naşının vasiyeti mucibince Bolayır'a gömülmek üzere oraya nakline irade-i seniyyee sadır olduğu ve naklin Çanakale bogazi muhafızlığına temin edileceği tebliğ olundu.

Sonra anladım ki merhum Ebüzziya Tefvik, Namık Kemal'in Sakızda bir cami avlusunda meftun kalmasını şa- niyle mütenasip görmemiş ve Kemal Gelibolu mutasarrıfı iken bir gün beraberce Bolayır'a gittikleri sırada onun Bolayır mevkini pek beğenerek "Öl-düğüm zaman beni buraya gömseler ne iyi olur" dediğini tahattur ettiğinden Albulhamid'e mu vasiyeti arz ve na-şın Bolayır'a nakline irade istihsal et-miş. Ebüzziya'nın üstadı ve velinimet-i Kemal'e karşı gösterdiği mu vicdani merbutiyet âilemizi minnettar etmiştir.

Ertesi gün Kemal'in mübarek naşi Sakızda defnedildiği kabirden çıkarıldı. Tefessühmanı olmak için doktorların tavsiyesiyile üzerine kurşun sarıldı; denize mukavemeti çok olmasından dolayı hayatında pek sevdiği "Eseri Nüzhet" vapuruna nakledildi. Maiyet vapuru olan Eseri Nüzhet şimdi Kemal'e son vazifesini ifa ediyordu. Ben de o günü bulduğum bir römörkörle Sakızdan İzmir'e, oradan da bir rus vapurıyla Çanakaleye gittim. Bogaz Muha-fızı Asaf Paşa merhum ki erbabi hamiyetten idi, beni gözyaşları ile kabul etti, hakkımda pek pe-dereane muamelelerde bulundu. Kendini maiyetinde bulunan büyük ve süratli istimboto hazırlandı, bu-nunla iki saat içinde Gelibolu'ya geldim.

Eniştem Rifat Bey de İstanbul'dan gel-miştir. Eseri Nüzhet ise saatte biş mil süratle ha-reket edebildiğinden Sakızdan ertesi gün muva-salat edecekti. Eniştemle o gece Gelibolu'dan Bolayır'a gittik.

Ertesi sabah güneş doğmazdan evvelce sahile indik. Eseri Nüzhet görüldü. Muhafızlığın emri mucibince Kemal'in ölüsünü sahilden me-zara askerler nakledecekti. Bir bölük asker hazır bulunuyordu. Köyün mektep çocukları da güneş doğar doğmaz ellerinde defne dallarıyla, çiçekler-ile yetiştiler.

**Köyden çocuklar etmiş idi rahına şîtap
Masum çok mu eyleş mazlûma incizap
Asker, çocuk, çiçekle mühdalt oldu ol edip
Alayı sanki kemali kendini intihap**

İşte Namık Kemal ebedi meskenine, ebedi nam ve şanıyla mütenasip, kendi kadar sadık, vıcdani kadar ulvi bir cenaze alayı ile böylece nakledilmiştir. **Vakta ki kurbu meffene geldi bu şan ile
Bir savtı amir eyledi bir zümreye hitap
Asker selâma durdu mükâfati kalbini
Buldu bu son selâm ile ol makderetmeap
Asker değil selâma duran, ol selâm ile
Türk milletiydi eyliyen ilanı ıstrap
Mutlak bu rûibe hüznü mehabette eylemez
Biz lâhzada kamerle gurup etse afitap
Bilmem fakat nasıl ediyor nuru Hak gurup
Bilmem nasıl Kemal oluyor bir avuç türap
Hayfaki bilmemekle yaşatır âdemiyeti
Makberdir âdemnin var ise bir hakikati**

Birkaç sene sonra Kemal'in kabrini hazinesi has-saca inşa ettirmek için Abdülhamid'in iradesini istihsale muvaffak oldum. Padişah Kemal'in kab-rini yaptırarak halka bir cemile göstermeği muva-fık buldu, kabir inşa edildi. Plânını Tefvik Fikret yapmıştır; altı mermer sütun üzerine yerleştirilmiş küçük bir kubbe. Sütunların arasında parmaklık-lar. Kabirin yeri bir müessesde saha. Bu sahada mermerden yapılmış ve üzerine yine mermerden bir puşide hâkolanmuş gayet san'atkarane küçük bir sanduka. Sandukanın boş tarafına bir lâvha konulmuş ki üzerinde "Namık Kemal'in kabridir" diye yazılı.

Şiddetli bir zelzele bu kabrin kubbesini yere dü-şürmüş, sütunlarını kırmış ise de küçük sanduka e-ak yerinde duruyor. Başka bir afit bun da bir gün mahvedebilir fakat milleti kalbinden zelze-lelerin, tufanların sökemeyeceği Namık Kemal namı ebedidir ve kedisii.

**Ölümsem görmeden millete ümmit ettiğim feyzi
Yazılın sengi kabrimde vatan mahzun, ben mahzun
beytini natik olduğu gibi mahzun mahzun ve-fat etmiş ise de
Gelir bir gün ki derler sayei feyzi hamiyette
Kemal'in sengi kabri kalmadise namı kalmıştır**

beytiyle söylediği gibi büyük Türk vatani uğrun-da feda ettiği büyük canını ebediyette bıraktığına vicdanan kani olduğu halde Allah'ına kavuşmuş-tur.

NAMİK KEMAL

Namık Kemal OĞUZ ENGİN

Namık Kemal, edebiyat tarihine adını altın harflerle yazdıran adam. Vatan, millet diye şiirleriyle haykırın adam. O Namık Kemal ki millietne hürriyet aşkıni yerleştirmiş, edebiyatımızı millileştirmeye çalışmıştır. 48 yıllık kısacık hayatını yine millieti için didinirken, Sakız Adası'nda sürgünde yitirmiştir. İnsan hayatı için kısa sayılabilecek 48 yıl gibi bir sü-rede birçok ilke imza atmıştır. Edebiyat tarihimizin ilk edebi romanı özelliği taşıyan İntihab, ilk tarihi roman özelliği taşıyan Cezmi, sahnelenen ilk tiyatro oyunu olan Vatan Yahut Silistre ve edebiyatımızın ilk başa-nılı tenkidî olan Ziya Paşa'nın Harabat'ını tenkit ettiği Tahrib-i Harabat, Namık Kemal Bey'in kaleminde dökülmüştür.

Bu ulu insan edebiyat dilini sadeleştirmeye çalışmış, şiirde toplum için sanat anlayışını benimseyerek aşk, sevgi gibi konulardan uzaklaşarak hürriyet, adalet gibi konuları yine ilk o işlemiştir.

Namık Kemal'in eserleri yalnızca ilklenden harzet değildir; Zavalı Çocuk, Gülnihal, Celaleddin Bar-zemşah, Akif Bey ve Karabela tiyatrolarını, Tahrib-i Harabat'ın devamı niteliğindeki Takip, Celal Mu-dikkimesi, Renan Müdafaaamesi ve İrfan Paşa'ya Mektup tenkitlerini oluşturur. Hatıralarına Magosa Mektupları içerisinde anlatmıştır. Tarih konusunda da çalışmalar bulunan Namık Kemal; Osmanlı Tarihi, İslam Tarihi, Kanije Muhasarası, Silistre Muhasarası, Devr-i İstila, Barika-i Zafer, Evrak-ı Perişan gibi eser-leri kâğıda dökmüştür. Gazeteciliğe de fazlası ile önem veren Vatan Şairi' miyiz, Şinasi'den sonra Tasvir-i Efkar, Ziya Paşa ile Hürriyet ve ardından İbret gazetelerini çıkardı. Bunlarda 500'e yakın makale nesretti.

Hürriyet Kasidesi, Vatan Şarkısı, Vaveyla, Murabba gibi eserleri şair kişiliğinin en büyük örnekleri arasın-dadır.

Eserlerinde “yanlış Batılılaşmayı” işlese de genel ola-rak “vatan sevgisi” işlediği ana konudur. Bu yüzden kendisine “Vatan Şairi” denilmektedir. Sürgünlerinde bile yılmadan Abdullatif Paşa burada yazmış Hürriyet yazmış, nice kitapları eskitmiştir. Vatan Şarkısı'nı “Osmanlılarız can verim nam alırsız biz.” dizisinde dediği gibi. Ulu şairimiz vatanı uğruna canının vermiş namını almıştır. Tini şad olsun.

NAMİK KEMAL'İN 6. KUŞAK TORUNLARINA ULAŞTIK

BAŞARAFI 1. SAYFADA
Biz gelelim 'Feride Hanım'a. Feride Hanım ki Namık Kemal'in çok ama çok sevdiği biricik kızı...Onunla muhabbeti ve mektuplaşmaları biz anne ve babalara timsal olabilecek niteliktedir. Feride Hanım'ın Menemencizade Rifat Bey ile evliliğinden gelen soyu günümüze kadar ulaşmış bulunuyor. Namık Kemal'in kızı Feride Hanım'ın torunlarına nihayet temmuz ayının son haftasında tesadüfen ulaştık. Hemşiremiz Bülent Öz beyefendi ile eşleri yine Namık Kemal'in son kuşak torunlarından Necmiye Yaprak Öz hanımefendi Namık Kemal Ev'i'ne bir ziyarette bulunduklarında, kendileri ile tanıştı ve kendilerinin Namık Kemal'in torunları olduğunu ifade edince bizler tabii ki çok memnun olduk. Yıllardan beri bu aileyle uza-lmaya çalışıldıkları ki tesadüf bizleri bu noktaya getirdi ve Yaprak Hanım'dan rica ederek, anne ve babaları ile tanışmak istediğimizi ve hatta kendilerini Atatürk'ün Tekirdağ'a gelişleri olan 23 Ağustos 2017 Harf İnkılabı Törenlerinde aileyi aramızda görmekten şeref duyacağımızı belirttik. Ve nihayet ailenin büyük fertlerini Süley-man Mümtaz Gürsün Savut ve eşleri Fatma Güllay Öz-manoğlu Savut'u ailenin kızları Necmiye Yaprak Öz ile hemşiremiz Bülent Öz 22-23 Ağustos tarihleri arasında misafirimize olduklar.

Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Galıbrayrak gerekli hassasiyeti göstererek misafirlerimizi yeni açılan "Beş Evler" konutlarında ağırladılar. Torunlar valilik makamını ve Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanlığına ziyaretlerinde bulundular. Aile Ankara'dan gelirken Namık Kemal'den de birkaç eşyayı yanlarında getirdiler ve hatıraları Namık Kemal'in (Magaso'da kendisinin bizzat yaptığı tespiti, kızına yazdığı mektubu, sakalını kestiği makası ve sakalından bir tutam. 'evinde birkaç gün de olsa sergiledik. Biz bu ziyaret dolayısıyla aile fertlerine teşekkür ediyoruz...

Namık Kemal Derneği Başkanı Sezai Kurt

NAMİK KEMAL

NAMİK KEMAL VE NAMİK KEMAL EVİ ÜZERİNE NAMİK KEMAL DER.(EVİ) BAŞKANI SEZAI KURT HOCAMIZLA BİR SÖYLEŞİ

Hakan Karaca: Namık Kemal Kimdir?

Sezai Kurt: Namık Kemal vatan ve Hürriyet şairimiz olarak edebiyat dünyasına geçmiş, büyük bir isimdir. Dolayısıyla Namık Kemal, kendisinden sonraki nes-le de etki etmiş, bir yazarımız olarak tarihteki yerini almıştır. Ama hemen şunu belirteyim ki Cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Atatürk'ün bir sözünü burad-a aktarmak isterim. ' Benim dedeninin babası Ali Rıza Efendi. Benim duygularımın babası Na-mık Kemal. Fikirlerimin babası ise Ziya Gökalp'tir " der. Namık Kemal kendisinden sonraki bir-çok şaire ve yazarı da esin kayna-ğı olmuştur.

Hakan Karaca: Namık Kemal Tekirdağ için önemi nedir ?

Sezai Kurt: Namık Kemal 1840 yılında Tekirdağ'da doğmuştur. Dedesi Abdullatif Paşa burada vilayetin hesap işlerinden so-rumlu bugünkü adıyla Vali Yar-dımcısıdır. Çok sevdiği biricik kızını sarayın müteccim başı-larından Mustafa Asım Bey ile "evlendirir". Fakat kızını o kadar sever ki adata damadı iç güveyisi rolündedir. Namık Kemal'in ane-sine Hanım oğlunu baba evinde Tekirdağ'da doğurmuş-tur. Yaptığımız araştırmaya göre Namık Kemal 6 yaşına kadar Tekirdağ'da yaşamış, dedesinin Afyon'a tayini dolayısıyla aile Afyon'a taşınmıştır. Ama ne yazık ki Namık Kemal 7 yaşın-dayken anesinin kaybetmiştir. Namık Kemal'in Tekirdağ 'da doğması o günden bugüne Tekirdağlıların onur kaynağı ol-muş böyle büyük bir Vatansever ile özdeşleşmiştir. 2. Meşrutiyet sonrası Namık Kemal'in Tekir-dağ Belediye başkanının önüne anıtı dikilmiş, Cumhuriyet ile birlikte de okullarımız, sokak-larımız ve caddelerimiz Namık

SEZAI KURT KİMDİR?

1958 yılında Tekirdağ'ın Malkara ilçesi Sirtbey köyün-de doğdu. İlk okulu Sirtbey İlkokulunda, iliseyi ise Namık Kemal lisesinde okudu. Üniversite Öğrenimimi Ata-türk Eğitim Enstitüsü Türk-çe-Edebiyat Bölümünden mezun oldum. 1979 yılında İmam Hatip Lisesinde gö-re-vye başladım. Sırasıyla Çer-kezköy Lisesi, Namık Kemal Lisesi, Endüstri Meslek Lise-sinde Edebiyat öğretmenliği yaptım. Tekirdağ Anadolu Lisesinde ise okulun kuru-cu öğretmen ve idareciliğini yaptım. Anadolu Lisesinde 4 yıl, 4 ay görev yaptıktan sonra 15 Temmuz 2015 yıl-ında mezun olduğum okul olan, Namık Kemal Lisesine atandım. Halan Namık Kemal Lisesinde Edebiyat öğretmeni olarak çalışmaya devam et-mekteyim. Namık Kemal Evi Derneğinin başkanlığını da yürütmekteyim. .

ret” gazetesinin başına geçer. Burada hem baş yazarın yazar, hem de gazetenin yönetimi Kem-al'dedir. Bu arada bir yazı-sından dolayı Gelibolu'ya sürgün edilir. Sürgün edilmesinden rağmen Hükümet onu Gelibolu Kaymakamlığına atar. İşte bu-rada görevde iken Rumeli'nin Fath'i ve aynı zamanda Şark'öy, Malkara,Hayrabolu ve Tekir-dağ topraklarını fetheden Gazi Süleymanpaşa'nın mezarını ziyare-t eder. Arkadaşı Ebuzziya Tefvik bey: " Bir gün ölürsen beni Gazi Süleymanpaşa'nın yanına gömünüz" der. Çünkü o Osmanlı'ya ve İmparatorluğu kuran aileye karşı büyük sevgi-si ve hürmeti vardır. Ve Sa-

büyüklüğünü burada görmekteyiz. Padişah'a gelerek böyle bir Anayasa taslağını kabul etme-sini böyle bir maddenin Os-manlıyı yıkıma sürükleyeceğini söyler ve Anayasaya da resmi dil olarak TÜRKÇE'nin girmesi-ni sağlar. Namık Kemal bundan sonra tekrar bir sürgün hayatı yaşar. Midilli Adasına gönderi-lir. Ama akabinde tekrar adanın Kaymakamlığına atar. Sıra-sıyla, Rodos ve Sakız adasında Kaymakamlık yapar. Sakız'da 2 Aralık 1888 yılında vefat eder.

Hakan Karaca: Namık Kemal Evi Başkani olarak bize Namık Evinden bahsedebilir misiniz?

Sezai Kurt: Avrupa Ülkelerinde Özellikle eski Sovyet İmparator-

kız Adasında Kaymakam iken 1888'de vefat eder. Zamanın Padişah'ı Abdülhamit, birkaç yıl sonra büyük bir törenle onun mezarını Bolayır'a nakleder. Ve Namık Kemal'in vasiyeti yerine getirilmiş olur.

Hakan Karaca: Onun Vatan Yahut Silistre piyesi ile bilgi verir misiniz?

Sezai Kurt: Vatan Yahut Silistre, bir şaheserdir. Oynan ilk yerli oyunumuzdur. 1 Nisan 1873'te

lunmuşlardır. Ninesinden, dedesinden hatıra kalmış en kıymetli eşyaslarını evimize bağışlamıştır. Ama her şeyden önce evimizdeki Namık Kemal Külliyyatı hiçbir yerde bulunmamaktadır.

Hakan Karaca: Mezun olduğunuz bir okulda öğretmenlik yapmak nasıl bir duygu?

Sezai Kurt: Mezun olduğum Namık Kemal Lisesinde öğren-cilik yılların dolu dolu geçmişti. Okulun kütüphanesinden sorum-lu öğrenciydim. Yüzlerce kitabı kitaplık kolu başkanı olarak okul kütüphanesine kazandırmıştım. Bunun yanında okulun duvar gazetesini de ben çıkarmaktaydım. Aynı zamanda ulusal basının Millîyet gazetesine de haber ve yazı gönderiyordum. Burada bir anımı unutmadan geçemeyeceğim. Duvar gazetesinin bir sayı-sında Dış Türkler'den ve o yıl-larda sürgün hayatına gönderilen Kıym Türk'lerinin lideri Musta-fa Cemilîoğlu ile ilgili gazetede bir yazı yazmıştım. 15 gün sonra yazı okulumuzdaki bir tarih öğ-retmeninin dikkatini çekmiş ve bundan rahatsız olarak beni di-sipline vermeye kalkmıştı. Burad-a daha fazla söz etmeye gerek var mı? Bir öğretmen dış Türkler mevzusundan rahatsız oluyor. Acımı mi acı? Ama bugün hala gördüğümüz okulun müdür başkanımız Murat Damlu beni bu olaydan ziyarıştı. Yolan dolu geçen öğrencilik yılları...

1985 yılında Namık Kemal Li-

ğünde şair ve yazarların evleri korunmuş ve onlar birer ziyaret-gah olarak kullanılmıştır. Bizde, ne yazık ki bu konuda hassasiyet-imiz çok fazla değildir. Ama her şeye rağmen Tefvik Fikret'in İstan-bul Aşyan' da ki evi, Hüseyin Rahmi'nin Heybeli Adada ki evi, İstiklal Marşı Şairimiz Mehmet Akif'in Ankara'da Milli Müca-dele yıllarında İstiklâl Marşımızı yazdığı ev (Tacettin Dergahı) ve Ziya Gökalp'ın Diyarbakır'da ki evi bunlar arasındadır. Daha öncede belirttiğimiz gibi Tekirdağ'da bir çok kurum ve kuruluşu Namık Kemal'in ismi verilmiştir. Ama doğduğu ev yıkılıp gitmiştir. Zaman'ın Valisi Şenol Engin'in hatırlatmasıyla 1992 yılında sembolikte olsa Namık Kemal Evinin yapına başlanmıştır.21 Aralık 1993'te tamamlanarak hizmete açılmıştır.

Burada şunu da belirteyim ki bir çok kişinin, kuruluşun maddi ve manevi desteği olmuş, ama bü-yüğümüz şu anda da 90 yaşlarına gelmiş, hasta durumunda olan Meh-met Serez'in önderliğinde bu ev bugünkü haline gelmiştir. En büyük gayret sahibi önder Mehmet Serez olmuştur. Allah'tan kendisi-ne sağlık ve afiyetler dilemek borcumuzdur.

Hakan Karaca: Namık Kemal Evinin Tekirdağ ve Türkiye'de ki önemi nedir?

Sezai Kurt: Bugün başkanlığını yapmakta olduğum Na-mık Kemal Evi gerçekten değil Türkiye'ye Dünya'ya mal ol-muştur diyebilirim. Çünkü Na-mık Kemal gibi bir kahraman hiçbir "ile" nasip olmaz. Binler-ce seveni, 1993 yılından bu yana Namık Kemal Evinin ziyaret et-mektedir.

Hakan Karaca: Namık Kemal evi hakkında bilgi verir misiniz? Sezai Kurt: Namık Kemal Evi donanımı için Tekirdağlı hemşerilerimiz büyük özveride bu-

Röportaj: Hakan Karaca